

9.9.2013

Asia

Määräävän markkina-aseman väärinkäyttöepäily autokilpailujen järjestämisessä

Osapuolet

AKK-Motorsport ry, Vantaa

Toimenpidepyynnön tekijä:
Meri-Lapin moottorikerho ry, Kemi

Ratkaisu

Asia jätetään tutkimatta.

Vireilletulo

Meri-Lapin moottorikerho ry on toimittanut 31.1.2011 Kilpailuvirastolle (vuoden 2013 alusta Kilpailu- ja kuluttajavirasto) toimenpidepyynnön, jossa epäilee AKK-Motorsport ry:tä (jäljempänä AKK) määräävän markkina-aseman väärinkäytöstä autokilpailujen järjestäjänä. Lisäksi vuoden 2010 aikana virasto sai yksityishenkilöiltä useampia yhteydenottoja AKK:n toiminnasta.

AKK:n väitetään perusteettomasti rajoittavan jäseniään järjestämästä kilpailuja tai osallistumasta ulkopuolisen tahon järjestämään kilpailuun sekä estävän myös ulkopuolisia kilpailunjärjestäjiä toimeenpanemasta autourheilu-kilpailuja. Virastolle toimitettujen tietojen perusteella AKK on lähettänyt 15.12.2010 seuratiedotteen, jossa se sanktion uhalla kieltää jäseniään osallistumasta ilman AKK:n lupaa tapahtuvaan toimintaan.

Lisäksi AKK:n väitetään estävän jäseniään valitsemasta haluamaansa vakuutusyhtiötä ja ettei AKK ole kilpailuttanut käyttämäänsä vakuutusyhtiötä.

Toimenpidepyyntö ja yhteydenotot liittyvät erityisesti jokamiesluokan kilpailuihin osallistumiseen ja niiden järjestämiseen. Jokamiesluokan perusideana on edullinen ajokalusto, joka kiertää kuljettajalta toiselle eri kilpailuissa. Jokainen kuljettaja sitoutuu ilmoittautuessaan kilpailuun myymään autonsa 1150 euron vakiohintaan ostotarjousmenettelyssä. Ostotarjouksen voivat tehdä kilpailuun osallistuvat kilpailijat ja muutkin henkilöt, joilla on jokamiesluokkaan sääntöjen mukainen osallistumisoikeus. Jos autosta on tehty useampi tarjous, ratkaistaan omistajan vaihdos arvalla. Autolle määrätty

9.9.2013

vakiohintaa säätelee auton rakentamiseen uhrattavia kustannuksia, koska auto voi milloin tahansa kilpailun jälkeen vaihtaa omistajaa.¹

Asiaselostus ja ratkaisun perustelut

Kilpailu- ja kuluttajaviraston asiassa soveltama tutkimatta jättämistä koskeva säännös

Kilpailulain (948/2011) 32 §:ssä on säännös asioiden tutkimatta jättämisestä. Pykälän 2 momentin 1 kohdan mukaan virasto voi jättää asian tutkimatta, jos ei voida pitää todennäköisenä, että kyseessä on lain 5 tai 7 §:n tai Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 101 tai 102 artiklassa tarkoitettu kilpailunrajoitus.

Kilpailulain 32 §:n 2 momentin 3 kohdan mukaan asia jätetään tutkimatta, jos asiaa koskeva toimenpidepyyntö on ilmeisen perusteeton. Lakiesitystä koskevien perustelujen mukaan toimenpidepyyntö on ilmeisen perusteeton esimerkiksi silloin, jos toimenpidepyyntö ei kuulu Kilpailu- ja kuluttajaviraston toimivaltaan tai jos toimenpidepyynnössä esitetyt seikat eivät selvästi liity kilpailun turvaamiseen.

Kilpailu- ja kuluttajavirasto on tehnyt tutkimatta jättämistä koskevan päätöksensä asiassa seuraavin perustein:

Opetus- ja kulttuuriministeriön virastolle 20.6.2011 toimittaman lausunnon mukaan liikunta-asetuksessa kustakin lajista valtionapukelpoiseksi hyväksytään vain yksi lajiliitto. Valtakunnallisen lajiliiton velvollisuus jäseniään kohtaan on organisoida ja resurssien mukaan rahoittaa valtakunnallinen valmennus-, kilpailu- ja harrastustoiminta. Velvollisuuksiin kuuluu myös lajin kilpailutoimintaan liittyvän infrastruktuurin edistäminen (olosuhteet, toimitsijakoulutus jne.) sekä lajin harrastamiseen liittyvästä turvallisuudesta huolehtiminen. Lajiliitto vastaa lajin ulkoisesta maineesta ja on velvollinen puuttamaan lajin sisällä tapahtuvaan urheilun eettisten arvojen ja sääntöjen rikkomiseen.

AKK on opetus- ja kulttuuriministeriön tunnustama autourheilun kansallinen lajiliitto ja Kansainvälisen Autourheiluliiton FIA:n oikeudet omaava järjestö, joka johtaa ja valvoo kansallista autourheilua ja huolehtii kansainvälisten ja kansallisten sääntöjen noudattamisesta Suomessa.

AKK:n selvityksen mukaan autokilpailujen järjestäminen ei ole Suomessa luvanvaraista tai muutoinkaan rajoitettua toimintaa. AKK:n säännöt sitovat ainoastaan yhdistystä ja sen jäsenyhdistyksiä. AKK:lla ei ole valtaa valvoa sellaisten autokilpailutapahtumien järjestäjien toimintaa, jotka eivät ole AKK:n jäsenseuroja. Lajiliiton jäsenseurat, joita on Suomessa noin 300, ovat liittyessään AKK:hon sitoutuneet noudattamaan määräysvallassansa

¹ Jokamiesluokkaa koskevat tiedot Rovaniemen Urheiluautoilijat ry:n kotisivuilta.

9.9.2013

olevan liiton sääntöjä. Yhdistyslain mukaan AKK:n jäsen voi milloin tahansa halutessaan erota AKK:sta tai hakea sääntömuutoksia liiton vuosikokouksissa.

AKK voi selvityksensä mukaan määräaikaisesti peruuttaa lisenssin sellaiselta lisenssinhaltijalta, joka osallistuu autokilpailuun, jossa ei noudateta AKK:n sääntöjen keskeisiä määräyksiä. Kilpailulisenssi voidaan peruuttaa määräajaksi, mikäli autourheilutapahtuman järjestelyihin liittyvien puutteiden vuoksi tapahtuma todetaan vaaralliseksi kilpailijoille tai katsojille. Turvallisuusnäkökohtien arvioiminen edellyttää AKK:n mukaan kilpailutoiminnan ja sen järjestelyjen kokonaisarviointia tavalla, johon yksittäinen kilpailija, toimitsija tai yksittäisen kilpailun järjestäjäkään eivät pysty. Käytännössä AKK ei selvityksensä mukaan kuitenkaan ole peruuttanut yhtään lisenssiä tämän sääntökohdan nojalla.

AKK:n mukaan autokilpailujen sääntöjen primääritavoitteena on autourheilun kilpailutapahtumien toteutus kilpailijoiden ja katsojien kannalta mahdollisimman turvallisesti. Autourheilun säännöissä on paljon teknisiä, esimerkiksi ajovarusteisiin liittyviä normeja, joiden tavoitteena on turvallisuuden lisäksi luoda kussakin autourheilulajissa kaikille kilpailijoille mahdollisimman tasaväkkiset kilpailuolosuhteet ja taata heidän kilpailullinen oikeusturvansa. Merkittävä osa AKK:n sääntelystä tulee selvityksen mukaan FIA:lta, joka seuraa lajin kansainvälistä kehitystä ja muokkaa edelleen vaadittavia turvallisuuskriteereitä. FIA valvoo turvallisuussääntöjen kansallista täytäntöönpanoa.²

Autourheilussa on AKK:n mukaan oltava erillinen tapaturmavakuutus, koska riski kuljettajan vammautumiselle on aina olemassa. Tapaturmavakuutuksella korvataan ajajalle itselleen aiheutuneet vahingot. Vastuuvakuutus puolestaan kattaa sen vahingonkorvausvelvollisuuden, johon kilpailun järjestäjä tai kilpailija kilpailussa tai harjoituksissa voi joutua toiseen kilpailijaan tai johonkin ulkopuoliseen, esimerkiksi yleisöön, nähden. Suomessa rekisteröidyn ja vakuutetun ajoneuvon liikennevakuutus on voimassa ralli- ja autosuunnistuskilpailuissakin, ja sen perusteella korvataan kilpailijan sivulliselle aiheuttamat vahingot sekä ajajan ja kartanlukijan henkilövahingot. Liikennevakuutus ei kuitenkaan ole voimassa kilpailussa tai harjoituksissa yleiseltä tieltä suljetulla alueella tai tieosuudella.

AKK:n kilpailijalisenssiin sisältyy selvityksen mukaan autourheilussa pakollinen tapaturmavakuutus. Lisäksi AKK on ottanut jäsenyhdistyksiä kilpailujen järjestäjinä ja kilpailijalisenssin haltijoita koskevan vastuuvakuutuksen. Lajiliiton ottama tuplaturvavakuutus kattaa sekä tapaturma- että vastuuvakuutusosan. Vakuutuksen piirissä ovat toimitsijalisenssien haltijat, tapahtumien satunnaiset toimitsijat sekä kaikki liiton, alueen ja seurojen toimeksiannosta vapaaehtoistyötä tekevät henkilöt. AKK on selvityksensä mukaan

² Esimerkkinä FIA:n myös jokamiesluokassa edellyttämä vakavia niska- ja päävammoja ehkäisemään pyrkivä HANS-niskatuki.

9.9.2013

neuvotellut vakuutuksista usean vakuutusyhtiön kanssa, mutta tarjotut vakuutukset eivät joko ole vastanneet lajiliiton tarpeita tai tarjouspyyntöön ei ole vastattu. Lisenssinhaltija tai lisenssiä hakeva voi AKK:n mukaan ottaa muun tapaturma- tai vastuuvakuutuksen kuin AKK:n solmimat vakuutukset edellyttäen, että vakuutukset ovat voimassa ja ehdoiltaan yhtä hyviä kuin AKK:n itsensä neuvottelemat ryhmätapaturma- ja vastuuvakuutukset.

Asiassa saatujen tietojen perusteella kilpailulisenssin määräaikainen peruuttaminen vaikuttaa olevan sidoksissa erityisesti autourheilutapahtuman järjestelyihin liittyviin turvallisuusnäkökohtiin, joiden perusteella tilaisuutta voidaan pitää vaarallisena kilpailijoille tai katsojille. AKK:n ottama ryhmätapaturmavakuutus ja vastuuvakuutus eivät myöskään edellä todetulla tavalla estä lisenssinhaltijaa tai lisenssiä hakevaa ottamasta omaa vakuutusta. AKK on selvityksensä mukaan pyrkinyt kilpailuttamaan vakuutuksia tarjoavia vakuutusyhtiötä.

Kilpailulain tarkoituksena on suojata elinkeinonharjoittajien välistä kilpailuprosessia. Asiassa ei näytä olevan kysymys sellaisesta kilpailun rajoittamisesta, joka kilpailulain 1 §:n tarkoittamalla tavalla vaikuttaisi markkinaprosessin toimivuuteen tai tehokkuuteen. Saatujen tietojen perusteella terve ja toimiva taloudellinen kilpailu ei ole vaarantunut AKK:n toiminnan vuoksi.

Kilpailu- ja kuluttajaviraston tavoitteena on lainsäädännössä tarkoitetulla tavalla puuttua kansantaloudellisesti merkittäviin kilpailunrajoituksiin, joilla on markkinamekanismin yleisen toimivuuden kannalta selkeästi haitallinen vaikutus, tai jotka on laissa selvästi kielletty. Ottaen huomioon, että kysymyksessä ei vaikuta olevan kansantaloudellisesti merkittävä, vaan pikemminkin luonteeltaan suppeana pidettävä taloudellinen toiminta, ja että yleinen etukaan ei vaadi asian yksityiskohtaisempaa selvittämistä, Kilpailu- ja kuluttajavirasto jättää asian tutkimatta.

Viraston päätös asian tutkimatta jättämisestä ei sisällä arviota epäillyn kilpailunrajoituksen lainmukaisuudesta. Mikäli virasto saa uutta tietoa, jonka perusteella on syytä epäillä asiassa käsitellyn toiminnan olevan kilpailulain vastaista, Kilpailu- ja kuluttajavirasto voi ottaa asian uudelleen käsiteltäväksi.

Sovelletut säännökset

Kilpailulaki (948/2011) 1§ ja 32 §

Muutoksenhaku

Kilpailu- ja kuluttajaviraston tässä asiassa antamaan päätökseen saa hakea muutosta markkinaoikeudelta kilpailulain 44 §:n mukaan siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Valitusosoitus on liitteenä.

9.9.2013

Lisätiedot

Lisätietoja antaa apulaisjohtaja Valtteri Virtanen, puhelin 029 5053621, sähköposti muotoa etunimi.sukunimi@kkv.fi.

Apulaisjohtaja Valtteri Virtanen

Kilpailuasiantuntija Topi Johansson